

б) По програмата.

Колата, натоварени съ предметитѣ на гимназиалния курсъ, по-свободно би се влачила по начъртания за нея пътъ, ако предметитѣ, а така сѣщо и прѣподавателитѣ по разнитѣ прѣдмети, се повече допълняха единъ другъ, ако между предметитѣ постоянно се съблюдаваше, до колкото е възможно, вътрѣшната свръзка. Ученикътъ, като знае, че забѣлѣжката на учителя по историята ще бѣде напълно развита отъ учителя по бѣлг. езикъ или отъ учителя, къмъ чийто прѣдметъ се отнася тя, съ по голѣмъ интересъ би се отнесълъ и къмъ историята и къмъ бѣлг. езикъ и къмъ другитѣ учебни прѣдмети. Па и на самия учителъ ще бѣде драго и приятно и съ по-голѣма лекостъ би прѣнесълъ възложеното нему трудно дѣло, като съзнае дѣйствителната, а не само формалната общностъ на неговия интересъ съ интереса на неговитѣ другари. Тогава и успѣшността по отдѣлнитѣ прѣдмети би се повъзвишила и необходимата нравствена свръзка между прѣподавателитѣ и ученицитѣ би се укрѣпила,—би се направило крачка напредъ. Разбира се, че такава свръзка между предметитѣ не може и не бива да се проведе систематически, обаче епизодически—може, стига само учителя да дѣйствува съзнателно, но безъ увлечение, да се ползува отъ моменти да излѣзе изъ прѣдѣлитѣ на своя прѣдметъ и да позаема нѣщо отъ своитѣ другари. И ако у насъ, въ нашитѣ училища нѣма това единство, причината лежи отъ една страна въ програмата, а отъ друга—у учителитѣ. Робското подчиние на нѣкои учители на въведенитѣ учебници, пособия и програми, нѣщо което е почти обикновено въ нашитѣ училища, е главната причина за дѣто злѣ се съблюдава свръзката между предметитѣ. Като втора не отъ малко важностъ причина лежи въ програмата, въ която нѣкои прѣдмети сѣ прѣтрупани съ материалъ, нѣкои се прѣдаватъ въ нищоженъ размѣръ, а нѣкои, отъ които се има голѣма нужда и които биха закрѣглили познанията на ученика, липсватъ. Напр. въ нашитѣ гимна-